

NORMALER FOR DRIFT AV KOMMUNALE UTEAREALER I KRISTIANSAND

februar 2010

1. Generelle bestemmelser	3
2. Kvalitetsinndeling av kommunens utearealer	4
2.1 Grøntanlegg og aktivitetsanlegg i parker, på friområder, langs vei og ved kommunale bygg	4
2.2. Friluftsanlegg og –områder	5
3. Forvaltnings og driftsansvar for kommunale utearealer	6
4. Driftsnormaler for:	
4.1 Naturarealer og vann	7
4.2 Plen	8
4.3 Grasbakke	8
4.4 Utplantingsplanter	9
4.5 Stauder	9
4.6 Busker og hekker	10
4.7 Roser	10
4.8 Trær	11
4.9 Veier, plasser, løyper, sommerdrift	13
4.10 Veier, plasser, løyper, vinterdrift	14
4.11 Lekeplasser og aktivitetsanlegg	15
4.12 Utstyr, installasjoner og konstruksjoner	16
4.13 Avfallshåndtering	18
4.14 Renhold	19
4.15 Prosedyrer for gravertjenesten	20

1. Generelle bestemmelser.

Normalene følger kodesystem i ny NS 3420 –Z utgave 2008, så langt som mulig. Videre, følger beskrivelser for grøntanlegg og stort sett Norsk standard, mens anlegg på friluftsområder og ulike konstruksjoner stort sett er kommunens egne beskrivelsestekster, og dermed skjøtselkode 9.

Normalene gjelder for drift og ettersyn på alle kommunale grøntanlegg, aktivitetsanlegg og friluftsområder, og der kommunen har avtale om slik drift.

Større, periodisk vedlikehold omfattes ikke av "Normaler for drift av utearealer". Ansvarlig forvaltningsenhet for anlegget har ansvar for å skaffe midler til oppgraderinger, større periodisk vedlikehold og reparasjoner ved skade.

Normalene kan fravikes ved spesielle forhold; eksempelvis dersom klima, arrangementer, skader eller hærverk gjør det vanskelig eller unødig kostnadskrevende å følge standard.

Enkelte anlegg kan ha andre normalkrav eller driftsløsninger enn oppsettet viser, spesielt gjelder dette renholdsrutiner i sentrumsområdene.

Dersom en fraviker normalene, er det enten brukerkrav, hva situasjonen krever, eller anleggets intensjon som ligger til grunn for valg av driftsnivå eller prioritering.

Måloppnåelse for tilfredsstillende drift settes slik:

• Sikkerhetsspørsmål, alle arealer	100%
• Driftsbeskrivelse for begravelser	100%
• Drift av toalettanlegg	100%
• Grøntarealer kvalitetsnivå nivå 1	90%
• Grøntarealer kvalitetsnivå 2 og 3	80%
• Grøntarealer kvalitetsnivå 4	70%

Måloppnåelse forstås slik: Driftsnivå skal være i samsvar med driftsnormalen i angitt % av antall uker/ganger drift utøves.

Bestemmelser om forvaltning og fravik, ivaretas av aktuell forvalterenhet.

2. Kvalitetsinndeling av kommunens utearealer

Kvalitetsbeskrivelsen gjelder alle kommunale anlegg, uavhengig av hvilken sektor som forvalter og eller drifter anlegget.

2.1. Grøntanlegg og aktivitetsanlegg i parker, på friområder, langs vei og ved kommunale bygg:

Kvalitetsklasser
Jf. NS 3420: Z

Kvalitetsklasse	Anlegg og eksempler	Kvalitetsbeskrivelse; helhetsinntrykk, prioritering og driftssesong	Søppel og renhold	Kvalitetsklasser							
				plen	grasbakke	busker	trær	Sommerbl.	stauder	Roser	
1	Wergelandsparken, Otterdalsparken, Blomster i bymiljøet Bystranda	Anleggene skal ha høyeste prioritet og fremstå som nær perfekte anlegg med svært høye krav til finish . Driftssesong er bruks- eller vekstsesong	I driftssesongen skal anleggene ha daglig søppelrenovasjon og evet. renhold	2		2	2	2	2	1	2
2	Sykehjem, Boligstiftelsen Kirkegårder og -parker Ravnedalen, Myren, veianlegg, sentralt	Dette er typiske grønntanlegg som skal fremstå som velholdte og attraktive, og med høye krav til finish i inngangspartier og typiske oppholdssoner. Driftssesong er normalt vekstsesong, for kirkegårder hele året	I driftssesongen skal anleggene normalt ha ukentlig søppelrenovasjon og evet. renhold. Frekvensen økes ved behov. Veianlegg har egne renholdsrutiner	2		2	2	2	2	1	2
3	Skoler nærmiljøparker kvartalslekeplasser	Dette er anlegg med hovedfokus på aktivitet, og en skal legge vekt på at anlegget fungerer godt gjennom hele brukssesongen. Anleggene skal fremstå ryddige og velholdte. Driftssesong; hele året	Anleggene skal normalt ha søppelrenovasjon og eventuelt renhold i forbindelse med annen drift på stedet. Skoler har egne søppel/renholdsrutiner.	3		4	4	2	2	2	3
4	Akebakker og randsoner i boligområder Veianlegg ytre sone	Anleggene skal fremstå som ryddige. Driftssesong er bruks- eller vekstsesong	Evet. renovasjon ved melding el. behov Veianlegg har egne renholdsrutiner		3						

2.2 Friluftsanlegg og -områder

Kvalitetsklasser
Jf. NS 3420: Z

Kvalitetsklasse	Anlegg / eksempler	Kvalitetsbeskrivelse; helhetsinntrykk, prioritering og driftssesong	Søppel og renhold	plen	grasbakke	busker	trær	Sommerbl.	stauder	Roser
1	Hamresanden	Anlegget er miljøsertifisert, og fremstår som et rent, ryddig og velholdt friluftsområde og turistanlegg. Toaletter skal være åpne og rene i driftssesongen. Universelt utforma turveier er alltid tilgjengelige i barmarkssesongen. Driftssesong jf. bruk	Daglig søppelrenovasjon og renhold av toaletter i brukssesongen. Anlegget har søppeldunker	4		4				
2	Bertes Baneheia, Odderøya Lysløyper Toalettanlegg og nærmeste omgivelser	Anleggene fremstår som velholdte, ryddige og bruksvennlige. Toalettanlegg skal være åpne og rene i driftssesongen. I skisesongen prioriteres lysløyper foran andre skiløyper. Universelt utforma turveier er alltid tilgjengelige i barmarkssesongen. Driftssesong: badeplasser; juni-aug lysløyper; hele året. Toalett: jf. bruk	Rutinene tilpasses vær og bruk. Normalt renovasjon og renhold på badeplasser og toalettanlegg 2 ganger pr. uke, men frekvensen økes ved behov. Bertesbukta, Odderøya, Baneheia, Bragdøya, Stokken, Grønn slette har p.t. søppeldunker. Andre anlegg har ikke søppeldunker		1	4				
3	Vanlige turløyper Lokale badeplasser uten toalett	Anleggene fremstår bruksvennlige og ryddige. Universelt utforma turveier er tilgjengelig for alle hele barmarkssesongen. Driftssesong: Periodisk	Renovasjon og kontroll normalt våren, turløyper også om høsten og ellers ved melding/behov. Anleggene har ikke søppeldunker		4					
4	Naturområder Byskogen Skjærgårdspark, utenom tilrettelagte områder	Områdene kan ha et naturlig preg eller mer kultivert der en ønsker å ta vare på/retablere kulturlandskap. Driftssesong: v. behov	Evet. renovasjon ved melding el. behov		4					

3. Forvaltnings og driftsansvar for kommunale utearealer:

Ansvarsfordeling er pr januar 2010, slik:

Anlegg	Forvalter av eiendom/område	Drift grøntanlegg	Drift Veier, plasser, VA-anlegg og annet teknisk anlegg.	Drift aktivitetsanlegg og lekeplassutstyr
Anlegg på regulerte friområder og andre, typiske offentlige grøntområder	Parkvesenet	Parkvesenet	Parkvesenet	Parkvesenet. Sand-lekeplasser driftes av Velforening
Anlegg ved kommunale boliger	Kr. Sand boligselskap	Parkvesenet Renhold: Institusjonen	Kr. Eiendom, v. Byggservice	
Anlegg ved skoler	Krs. Eiendom/ skoleetaten	Parkvesenet Renhold: Skole.	Skolen bestiller	Skolen bestiller, oftest av Byggservice
Anlegg ved barnehager	Krs. eiendom/ barnehageteaten	Barnehagen bestiller	Kr. Eiendom, v. Byggservice	Kr. Eiendom, v. Byggservice
Anlegg ved helseinstitusjoner	Krs. Eiendom/ helse	Parkvesenet	Kr. Eiendom, v. Byggservice	
Anlegg ved kommunal vei	Ingeniørvesenet	Parkvesenet i sentrale områder (kl.2) Ingeniørvesenet i ytre områder (kl.4)	Ingeniørvesenet	
Anlegg på kommunale og andre off. friluftsområder, badeplasser, løypenett skjærgårdspark	Parkvesenet (samarbeid med staten på statlig eide områder og i skjærgårdsparken)	Parkvesenet	Parkvesenet	Parkvesenet
Kirkegårder	Kirkelig fellesråd	Parkvesenet*	Parkvesenet	

*NB. Private gravsteder(legatsgraver) driftes av kirkelig fellesråd

4. Driftsbeskrivelser for ulike anleggselementer

Kap. 4.1, CK 1; Skjøtsel av naturarealer og vann Kommunens beskrivelser og rutiner

Kode	Element	Driftsbeskrivelse
ZZ 1.119	Skog, alle kategorier Gjelder kommunale friluftsområder, byskog, skjærgårdspark, eller andre skogarealer som parkvesenet forvalter eller drifter	<p>En skal etterstrebe et variert skogbilde der all drift ivaretar:</p> <ul style="list-style-type: none">• Biologisk mangfold• Viktige rekreasjonsverdier• Åpen skog langs hovedturveier• Åpning av viktige utsiktspunkter <p>Byskogen skal driftes som en kombinasjon av rekreasjonsskog og produksjonsskog</p> <p>Trefellingssaker behandles etter enhver tid gjeldende rutine. Områder med høy bruksfrekvens og kommunal vedlikeholdsplikt, kontrolleres årlig for evt. farlige forhold.</p> <p>Evt. større tiltak, vurderes i årlig arbeidsplan</p>
ZZ 1.312	Dammer på friluftsområder	<p>Kanter og elvebredder skal være i god stand. Evt. demninger, sluser og andre systemer for å regulere vannstand, skal fungere hensikt.</p> <p>Kontroll utføres årlig, og nødvendige reparasjoner foretas.</p> <p>Vegetasjon som fører til gjengroing, endringer i bruk, vannstand og landskapsbilde, skal kontrolleres og evt. reduseres regelmessig</p>
ZZ 1.311 OG 1.313	Vann, bekker	<p>Områder med høy bruksfrekvens og kommunal vedlikeholdsplikt, kontrolleres årlig for evt. farlige forhold.</p> <p>Vassdrag som inngår i kommunens VA system (eks Grimsbekken) har delt ansvar mellom Ingeniørvesenet og parkvesenet. Ingeniørvesenet har ansvar for at vannløpet har tilstrekkelig kapasitet, mens parkvesenet skal drifte vegetasjon i kantsonene. En skal legge vekt på å fjerne vegetasjon som kan være til hinder for vannløpet.</p> <p>Evt. tiltak, vurderes i årlig arbeidsplan, evet etter bestilling fra ingeniørvesenet</p>
ZZ 1.419	Strandarealer og badeplasser	<p>Før badesesongen ryddes strender og andre badeplasser.</p> <p>Renholdsrutiner for øvrig følger tabell 2.2</p> <p>Vegetasjon kontrolleres årlig, og tiltak iverksettes regelmessig.</p> <p>Større tiltak vurderes i årlig arbeidsplan</p>

**Kap. 4.2, ZZ 2.11, skjøtsel av plen
Oppsett jf. NS 3420 og tabell 2.1 og 2.2**

Kode	Kvalitetsklasse	Driftsbeskrivelse
ZZ 2.112	Kvalitetsklasse 2	Næringsbalanse: Graset skal ha jevn og sunn vekst hele sesongen Klipping: Grashøyden skal være mellom 50 og 120 mm Klipping mot sokler: Graset høyde inntil sokler, murer mv., skal ha samme høyde som graset på tilgrensende flater Avklipp: Avklipp skal ikke ligge i klumper Ugras: Ugras skal ikke prege helhetsinntrykket Løv: Males på stedet eller fjernes, avhengig av mengde og værforhold Spesielle krav: Plenen skal vannes jevnlig i tørkeperioder under etablering, første vekstsesongen
ZZ 2.113	Kvalitetsklasse 3	Næringsbalanse: Det skal ikke oppstå vekststagnasjon Klipping: (Spesielle krav): Grashøyden skal være mellom 50 og 150 mm Klipping mot sokler: (Spesielle krav); Graset høyde inntil sokler, murer kan være maks. 2 ganger plens høyde Avklipp: Avklipp skal ikke hindre graset vekst Ugras: Ugras skal ikke utkonkurrere graset Løv: Løv males normalt på stedet. Spesielle krav: Plenen skal vannes i tørkeperioder under etablering, fram til og med 4. klipping
ZZ 2.114	Kvalitetsklasse 4	Klipping: (Spesielle krav): Grashøyden skal være mellom 50 og 200 mm Løv: Ingen løvhåndtering

**Kap. 4.3, ZZ 2.21; Skjøtsel av grasbakke
Oppsett jf. NS 3420 og tabell 2.1 og 2.2**

Kode	Kvalitetsklasse:	Driftsbeskrivelse
ZZ 2.211	Kvalitetsklasse 1	Slått: Graset skal ha en høyde mellom 100 og 250 mm Klipping mot sokler: Gras inntil sokler, murer mv. skal klippes 3 ganger i vekstsesongen Avklipp: avklipp skal ikke hemme graset tilvekst Løv: ingen løvhåndtering
ZZ 2.214	Kvalitetsklasse 4	Slått: Graset skal slås én gang i driftssesongen

**Kap. 4.4, ZZ 2.3; Skjøtsel av utplantingsplanter
Oppsett jf. NS 3420 og tabell 2.1 og 2.2**

Kode	Element / kvalitetsklasse	Driftsbeskrivelse
ZZ 2.34112	Skjøtsel av utplantingsplanter – areal Planteplan utarbeida av oppdragstaker Kvalitetsklasse 2	<p><u>Næringsbalanse:</u> Plantene skal ha sunn vekst hele vekstsesongen.</p> <p><u>Ugras:</u> Ugras som vokser i randsonen eller gjennom planting, samt rotugras, skal ikke forekomme</p> <p><u>Kanter:</u> Kanter skal ha jevn og presis linjeføring</p> <p><u>Skadegjørere:</u> Soppsykdom eller skadegjørere skal ikke hemme prydverdien vesentlig</p> <p><u>Spesielle krav:</u> Plantinger skal ha vanningsanlegg, og vannes jevnlig ved behov. Plantevalg, leveringskvalitet og avstander skal gi optimal virkning fra medio juli. Jordprøver tas hvert 5. år. Jordforbedring med kompost normalt hvert 2.-3. år, avhengig av behov.</p>
ZZ 2.33139	Skjøtsel av utplantingsplanter –antall Planteplan utarbeida av oppdragstaker. Plantinger i beholdere/kasser Kommunens kvalitetsbeskrivelse (9)	<p><u>Næringsbalanse:</u> Plantene skal ha jevn og sunn vekst hele vekstsesongen.</p> <p><u>Jord:</u> Det benyttes varedeklart spesialjord</p> <p><u>Skadegjørere:</u> Soppsykdom eller skadegjørere skal ikke hemme prydverdien vesentlig</p> <p><u>Spesielle krav:</u> Plantebeholdere skal om mulig ha vanningsanlegg, og vannes jevnlig ved behov. Plantevalg, leveringskvalitet og avstander skal gi optimal virkning fra tidlig i juli. Ledetallsprøve tas hver 14. dag</p>

**Kap. 4.5, ZZ 2.41; Skjøtsel av stauder
Oppsett jf. NS 3420 og tabell 2.1 og 2.2**

Kode	Kvalitetsklasse	Driftsbeskrivelse
ZZ 2.4111	Kvalitetsklasse 1	<p><u>Næringsbalanse:</u> Plantene skal ha jevn og sunn vekst hele vekstsesongen.</p> <p><u>Ugras:</u> Ugras skal ikke forekomme</p> <p><u>Kanter:</u> Skal ha jevn og presis linjeføring.</p> <p><u>Spesielle krav:</u> Plantene skal ha planteavstand og dekkevne som dekker markflaten fullstendig innen 2 sesonger etter planting. Visne stauder som skjemma plantefeltet, fjernes om høsten. Åpne felt skal gjenplantes årlig. Jordforbedring med kompost hvert 3-5 år. Plantingen skal vannes jevnlig i tørkeperioder.</p>
ZZ 2.4112	Kvalitetsklasse 2	<p><u>Næringsbalanse:</u> Plantene skal ha sunn vekst hele sesongen</p> <p><u>Ugras:</u> Ugras som vokser i randsonen eller gjennom planting, skal ikke skjemma helheten vesentlig</p> <p><u>Kanter:</u> skal ha jevn og presis linjeføring</p> <p><u>Spesielle krav:</u> Plantene skal ha planteavstand og dekkevne som dekker markflaten fullstendig innen 2 sesonger etter planting. Visne stauder som skjemma plantefeltet males opp på stedet, evt. fjernes dette. Åpne felt skal gjenplantes årlig. Plantingen skal vannes jevnlig i tørkeperioder, første vekstsesong</p>

**Kap. 4.6, ZZ 2.51; Skjøtsel av busker
Oppsett jf. NS 3420 og tabell 2.1 og 2.2**

Kode	Element / kvalitetsklasse	Driftsbeskrivelse
ZZ 2.5192	Buskplantinger og hekker Kvalitetsklasse 2	<p>Næringsbalanse: Plantene skal ha jevn og sunn vekst hele vekstsesonen.</p> <p>Beskjæring: For formede busker og hekk, skjæres tilvekst tilbake én gang i vekstsesonen. Beskjæringsteknikk og tidspunkt tilpasses arten. Døde og skadde greiner skal ikke skjemme helhetsintrykket.</p> <p>Ugras: Ugras som vokser i randsonen eller gjennom plantingene, skal ikke forekomme.</p> <p>Løvhåndtering: Løv fjernes normalt ikke.</p> <p>Spesielle krav: Åpne buskplantinger skal ha dekke av ca 12 cm toppbark. Dette vedlikeholdes med 3 årlige intervaller. Kanter skal ha jevn og presis linjeføring. Åpne felt skal gjenplantes årlig. Jordforbedring med kompost hvert 5.-10. år avhengig av behov. Plantingen skal vannes jevnlig i tørkeperioder, første vekstseson.</p>
ZZ 2.5194	Buskplantinger og hekker Kvalitetsklasse 4	<p>Beskjæring: Formede busker og hekk skjæres årlig slik at formen opprettholdes på sikt. Døde og betydelig skadde busker fjernes årlig.</p> <p>Ugras: Ugras skal ikke utkonkurrere plantingene eller hemme buskens vekst vesentlig.</p> <p>Løvhåndtering: Løv fjernes ikke. Løv fra omkringliggende flater kan om mulig blåses inn i plantingene.</p> <p>Spesielle krav: Plantingen, spesielt kantsonene, skal fremstå ryddig og helhetlig. Åpne plantinger skal ha dekke av ca 12 cm bark eller flis. Åpne felt skal gjenplantes årlig.</p>

**Kap. 4.7, ZZ 2.6; Skjøtsel av roser
Oppsett jf. NS 3420 og tabell 2.1 og 2.2**

Kode	Element / kvalitetsklasse	Driftsbeskrivelse
ZZ 2.6192	Rabattroser, markdekkende roser og klatrerose Kvalitetsklasse 2	<p>Næringsbalanse: Plantene skal ha jevn og sunn vekst hele vekstsesonen og god blomstring.</p> <p>Beskjæring: Beskjæring skal utføres slik at planten fremtrer i en for arten eller formålet karakteristisk form. Døde og skadde greiner skal ikke forekomme. Beskjæring i vekstsesonen for å stimulere ny blomstring, utføres ut fra art og kultivar</p> <p>Jord: (Spesielle krav) : Jord skal normalt dekket med ca 10 cm bark, finmalt type. Barkdekket skal fornyes 2. hvert år. Kompost legges ut før bark.</p> <p>Ugras: Synlig ugras skal ikke forekomme</p> <p>Kanter: Kanter skal ha jevn linjeføring</p> <p>Skadegjørere: Soppsykdommer eller andre skadegjørere skal ikke hemme blomstringen.</p> <p>Spesielle krav: Plantingen skal vannes jevnlig i tørkeperioder.</p>

ZZ 2.6193	Rabattroser, markdekkende roser og klatreroser Kvalitetsklasse 3	<p>Næringsbalanse: Det skal ikke oppstå vekststagnasjon</p> <p>Beskjæring: Beskjæring skal utføres slik at planten fremtrer i en for arten eller formålet karakteristisk form. Døde og skadde greiner skal ikke forekomme over tid.</p> <p>Ugras: Ugras som vokser i randsonen eller gjennomplantningen, skal ikke skjemme helheten</p> <p>Spesielle krav: Kanter skal ha jevn linjeføring. Åpen jord skal dekkes med ca 12 cm toppbark. Barkdekket skal fornyes med 3-årig intervall Plantingen skal vannes jevnlig i tørkeperioder, første vekstsesong</p>
-----------	---	--

**Kap. 4.8, ZZ 2.7; Skjøtsel av trær
Oppsett jf. NS 3420 og tabell 2.1 og 2.2**

Kode	Element / kvalitetsklasse	Driftsbeskrivelse
ZZ 2.7192	Trær, div arter; frikrona Kvalitetsklasse 2	<p>Næringsbalanse: Treet skal ha en sunn vekst som er normal for arten</p> <p>Beskjæring av tre i etablerings- og oppbyggingsfasen: (Spesielle krav): Beskjæring av trær kan starte når veksten er kommet godt i gang etter planting. Normalt skal alltid krona utgjøre halve totalhøyden i oppbyggingsfasen, og treet skal bygges opp med god kronestruktur og gode greinvinkler. Trær ved bygninger og veier skal formes tidligst mulig, slik at en unngår framtidige konflikter med bygning/vinduer/vei. Trær ved veier skal ikke krysse hvit kantlinje under høyde på 5 meter.</p> <p>Beskjæring av tre i funksjonsperioden: (Spesielle krav) Farlige greiner, eller greiner som forventes kan bli farlige fjernes årlig. Trær ved veier skal ikke krysse hvit kantlinje under høyde på 5 meter. Rot og stammeskudd skal fjernes årlig.</p> <p>Vanning av tre i etablerings- og oppbyggingsperioden: Under tørkeperioder i første og andre vekstsesong, skal trærne vannes regelmessig, slik at tørkeskader ikke oppstår.</p> <p>Jord og ugras: (Spesielle krav): Ugras innenfor en sirkel med 50 cm diameter skal ikke forekomme de første 10 vekstsesongene. Området dekket normalt med toppbark, ca 12 cm.</p>
ZZ 2.7194	Trær, div arter; frikrona Kvalitetsklasse 4	<p>Beskjæring av tre i etablerings og oppbyggingsfasen: (Spesielle krav): Beskjæring av trær kan starte når veksten er kommet godt i gang etter planting. Normalt skal alltid krona utgjøre halve totalhøyden i oppbyggingsfasen, og treet skal bygges opp med god kronestruktur og gode greinvinkler.</p> <p>Vanning av tre i etablerings- og oppbyggingsperioden: (Spesielle krav): Trærne vannes i tørkeperioder, første vekstsesongen</p> <p>Spesielle krav: Trærne gjødsles normalt de 3 første vekstsesongene.</p>

<p>ZZ 2.7392</p>	<p>Trær, div. arter; forma Kvalitetsklasse 2</p>	<p>Næringsbalanse: Treet skal ha en sunn vekst som er normal for arten</p> <p>Beskjæring av tre i etablerings- og oppbyggingsfasen: (Spesielle krav): Beskjæring av trær kan starte når veksten er kommet godt i gang etter planting. Forming av treet skal begynne tidligst mulig, og ta utgangspunkt i tenkt form. Trær ved veier skal ikke krysse hvit kantlinje under høyde på 5 meter. Rot og stammeskudd skal fjernes årlig.</p> <p>Beskjæring av tre i funksjonsperioden: (Spesielle krav): Forma trær beskjæres med 1-4 års intervaller, avhengig av form, hensikt og plassering. Trær ved veier skal ikke krysse hvit kantlinje under høyde på 5 meter. Rot og stammeskudd skal fjernes årlig.</p> <p>Vanning av tre i etablerings- og oppbyggingsperioden: Under tørkeperioder i første og andre vekstsesong, skal trærne vannes regelmessig, slik at tørkeskader ikke oppstår.</p> <p>Jord og ugras: (Spesielle krav): Ugras innenfor en sirkel med 50 cm diameter skal ikke forekomme de første 10 vekstsesongene. Området dekkes normalt med toppbark, ca 12 cm.</p>
-------------------------	---	--

Kap. 4.9, ZZ 3; Drift av gang og kjørearealer
Kommunens beskrivelser og rutiner; sommerdrift av veier, plasser, turløyper, turstier.

Kode	Element	Driftsbeskrivelse
ZZ 3.992	Veier og plasser med grusdekke -gjelder i parker og på balløkker.	<p>Etter vintersesongen skal grusdekket kontrolleres, evt. slåddes, planeres, vales og om nødvendig suppleres med aktuell grus.</p> <p>Slådding, skraping evt. valsing foretas gjennom året når dette er nødvendig for å holde toppdekket med en jevn overflate.</p> <p>Veikanter holdes jevne og i orden, og kantvegetasjon langs veier og plasser fjernes med 1-3 års intervaller, avhengig av tilgroing.</p> <p>Grøfter, sluk og stikkrenner kontrolleres og rengjøres min. 1 gang pr. år, og ved behov ut over dette</p> <p>Løv skal fjernes.</p> <p>Ugrasbekjempelse i anlegg med kvalitetsklasse 1 og 2</p>
ZZ 3.992	Veier og plasser med grusdekke -gjelder friluftsområder	<p>Etter vintersesongen skal grusdekket kontrolleres, evt. slåddes, planeres, vales og om nødvendig suppleres med subbus 0-13.</p> <p>Etter kraftig nedbør skal også utsatte veistrekk kontrolleres og evet repareres.</p> <p>Grøfter, sluk og stikkrenner kontrolleres og rengjøres min. 1 gang pr. år, og ved behov ut over dette</p> <p>Årlig kantklipping i hovedløypene, juni-juli</p>
ZZ 3.999	Veier og plasser, fast belegg samlepost for alle faste belegg	<p>Ugrasbekjempelse utføres på aktuelt belegg, min. 1 gang pr. sesong.</p> <p>Belegg og kanter kontrolleres årlig, og mindre reparasjoner utføres i vinterhalvåret.</p> <p>Større reparasjoner vurderes i arbeidsplanen</p>
ZZ 3.989	Turstier (merka tursti uten dekke) -gjelder turstier på kommunal eller privat grunn, der idrettslag drifter stiene med tilskudd fra kommunen.	<p>Merking av stiene: Veiviserskilt lages i miljøimpregnert tre, med gravert, svartmalt tekst, og med fargemarkering for hhv. Vinter-(rød) eller sommerløype (blå). Merkemaling brukes bare unntaksvis på bart fjell; her bør det heller vardes.</p> <p>Veiviserskilt og merkemaling sjekkes, og evt. vedlikeholdes årlig. Ved behov kan nye veiviserskilt og materialer til dette, bestilles fra parkvesenet</p> <p>Vedlikehold av stiene: Stinettet skal til enhver tid være godt framkommelig, og skal sjekkes årlig. Det legges vekt på klipping/drenering av våte partier, slik at stien ikke "brer" seg ut i sideterreng. Vegetasjonsrydding gjøres etter behov. Kontakt Parkvesenet, sone "friorådene" ved behov for assistanse eller utsyr</p>

Kap. 4.10, ZZ 3; Drift av gang og kjørearealer
Kommunens beskrivelser og rutiner; vinterdrift av veier, plasser, skiløyper

Kode	Element	Driftsbeskrivelse
ZZ 3.999	Veier, plasser, trapper: -gjelder parkeringsplasser til løypenett, atkomstveier, kirkegårdsveier, og parkveier som skal være åpne for ferdsel hele året.	<p>Målsetting er god atkomst for aktuelle brukergrupper, og det kan være nødvendig å brøyte før normert snødybde er nådd. Dette vurderes på skjønn.</p> <p>Ved ekstreme værforhold kan kravene fravikes.</p> <p>Manuell rydding av åpninger, ramper, trapper slik at det er god atkomst for aktuelle brukergrupper.</p> <p>Normale snødybder brøytetestart: Hovedveier kirkegård: 10 cm Skundærveier kirkegård: ved behov (gravferd) og da 10 cm. P-plass skiløyper; 10 cm Parkveier, sentralt 10 cm (aktuelle)</p> <p>Brøyta parkveier, kirkegårdsveier, trapper og ramper skal strøs straks disse blir glatte. Terreng med helling prioriteres</p> <p>Vinterdrift gjelder normalt alle dager. For helgedager og høytidsdager vurderes behov jf. forventa bruk.</p>
ZZ 3.999	Skiløyper	<p>Driftsnormal knyttes til nysnømengde, med skjønnsmessig vurdering av forholdene. I helgene legges det vekt på at løypene er familievennlige, og kjøring tilpasses dette. Isete løyper freses opp så fort dette er mulig.</p> <p><u>Normal jf. snødybde:</u> 10 cm snø, lysløype : scooter 20 cm snø, lysløype: løypemaskin 30 cm snø, andre løyper, valgfri maskin 5 cm nysnø/gml: kjøres på nytt Ising av løyper: kjøres på nytt.</p> <p><u>Prioritering av løypekjøring</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1 lysløypene (Hellemyr, Strai og Jegers prioriteres først). 2 Hovedturløypa Strai-Bergstøl 3 UiA –Kyrkjønn (midlertidig hesteløype ses.09/10, kjøres ikke) 4 Resten av Hovedturløypa, Kjerrane-Stemmen 5 Postveien fra Gill-Ålefjær 6 Andre løyper hvis kapasitet, nok snø, og da normalt med scooter. Løyper for skoler og nærmiljø prioriteres. <p>Det kjøres begge stilarter i lysløyper, og UiA-Kyrkjønn. Drift av skiløyper gjelder alle vinterdager inkl. høytidsdagene. Arbeidsgruppa som er på vakt, vurderer skjønnsmessig forhold og prioritering.</p>
ZZ 3.999	Isbane	<p>Islegging: ca 1. des –15 mars Isbanen driftes alle dager, inkl. høytidsdagene</p> <p>Isen preppes normalt 2 ganger daglig: tidlig morgen, og mellom 14 og 16. Dette kan fravikes ved spesielle værforhold Brøyting ved ca 5 cm nysnø.</p> <p>Service og loggføring jf. til enhver tid gjeldende rutine og i henhold til leverandørens anvisninger. Service: oktober/nov Sikkerhet: Driftspersonalet skal sperre av banen og sette opp skilt ved preparering. Dersom isen forsvinner, legges ny is så fort værforholdene tillater dette.</p>

Kap. 4.11, ZZ 4; Ettersyn og drift av lekeplasser og aktivitetsanlegg Kommunens beskrivelser og rutiner

Kode	Element	Driftsbeskrivelse																																		
ZZ 4.11	<p>Drift av lekeplass og nærmiljøanlegg Gjelder ettersyn og drift av elementer og utstyr for lek og aktivitet .</p> <p>NB: Gjelder også for elementer som ikke kategoriseres som lekeplassutstyr, eksempelvis fotballmål, basketstativer mv.</p>	<p>Lekeplasser og nærmiljøanlegg skal framstå ryddige, velholdte og bruksvennlige hele året.</p> <p>Ettersynsprogram for utstyr og installasjoner (Jf. HMS rutine):</p> <p>Definisjoner: Visuelt ettersyn utføres for å oppdage farer som kan skyldes hærverk, bruk eller værforhold. <u>Kompetansekrav:</u> ikke krav til fagkompetanse</p> <p>Funksjonsettersyn: Detaljert ettersyn med sikte på undersøke utstyrets virkemåte og stabilitet, særlig med hensyn til slitasje. <u>Kompetansekrav:</u> Dokumentert opplæring, lekeplasskontroll</p> <p>Årlig hovedettersyn: Kontroll av den generelle sikkerheten til utstyr, fundamenter og underlag, f. eks virkningene av værforhold, synlige tegn på rust eller råde og enhver endring i utstyrets sikkerhet som skyldes utførte reparasjoner, tilføyelser eller utskifting av deler. Den generelle sikkerheten på det aktuelle lekearealet, inkl naturmark kontrolleres, eks. gjerder, stein og trær. <u>Kompetansekrav:</u> Dokumentert opplæring, lekeplasskontroll</p> <p>1.Frekvens for ettersyn:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Anleggstype</th> <th style="text-align: center;">Visuelt ettersyn</th> <th style="text-align: center;">Funksjons- ettersyn</th> <th style="text-align: center;">Årskontroll</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Skoler / nærmiljøparker</td> <td style="text-align: center;">ukentlig</td> <td style="text-align: center;">Hver 3. mnd</td> <td style="text-align: center;">Årlig, okt-apr</td> </tr> <tr> <td>Barnehager</td> <td style="text-align: center;">ukentlig</td> <td style="text-align: center;">Hver 3. mnd</td> <td style="text-align: center;">Årlig, okt-apr</td> </tr> <tr> <td>Kvartalslekeplass</td> <td style="text-align: center;">månedlig</td> <td style="text-align: center;">Hver 3. mnd</td> <td style="text-align: center;">Årlig, okt-apr</td> </tr> <tr> <td>Balløkker m/ idrettsutstyr</td> <td style="text-align: center;">månedlig</td> <td style="text-align: center;">Hver 3. mnd</td> <td style="text-align: center;">Årlig, okt-apr</td> </tr> <tr> <td>Sandlekeplass</td> <td style="text-align: center;">månedlig</td> <td style="text-align: center;">Hver 3. mnd</td> <td style="text-align: center;">Årlig, okt-apr</td> </tr> <tr> <td>Gapahuker / lavvoer m/ tilh. anlegg</td> <td style="text-align: center;">månedlig</td> <td></td> <td style="text-align: center;">Årlig, okt-apr</td> </tr> </tbody> </table> <p>2. Feilretting og vedlikehold:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Ved visuelt ettersyn</th> <th style="text-align: center;">Ved funksjons- ettersyn</th> <th style="text-align: center;">Ved årskontroll</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Fjerne glasskår og stein i underlaget. Oppdage farer som følge av hærverk, bruk eller værforhold. Oppdage brukne deler og synlige fundamenter. Melde fra til lekeplass-inspektør ved feil</td> <td>Utbedre A-feil umiddelbart Utbedre B feil innen 1 mnd. Utbedre C feil innen 3. mnd. Vurdere behov for annet vedlikehold for å ivareta funksjonskrav på området, og iverksette nødvendige tiltak</td> <td>Utbedre A-feil umiddelbart Utbedre B feil innen 1 mnd. Utbedre C feil innen 3. mnd. Vurdere behov for større vedlikehold og utskifting, og melde fra til driftsledelsen om behov</td> </tr> </tbody> </table> <p>Def: A – feil: kan medføre død, B – feil: kan medføre varig mén, C – feil: kan medføre mindre skade uten varig mén.</p>	Anleggstype	Visuelt ettersyn	Funksjons- ettersyn	Årskontroll	Skoler / nærmiljøparker	ukentlig	Hver 3. mnd	Årlig, okt-apr	Barnehager	ukentlig	Hver 3. mnd	Årlig, okt-apr	Kvartalslekeplass	månedlig	Hver 3. mnd	Årlig, okt-apr	Balløkker m/ idrettsutstyr	månedlig	Hver 3. mnd	Årlig, okt-apr	Sandlekeplass	månedlig	Hver 3. mnd	Årlig, okt-apr	Gapahuker / lavvoer m/ tilh. anlegg	månedlig		Årlig, okt-apr	Ved visuelt ettersyn	Ved funksjons- ettersyn	Ved årskontroll	Fjerne glasskår og stein i underlaget. Oppdage farer som følge av hærverk, bruk eller værforhold. Oppdage brukne deler og synlige fundamenter. Melde fra til lekeplass-inspektør ved feil	Utbedre A-feil umiddelbart Utbedre B feil innen 1 mnd. Utbedre C feil innen 3. mnd. Vurdere behov for annet vedlikehold for å ivareta funksjonskrav på området, og iverksette nødvendige tiltak	Utbedre A-feil umiddelbart Utbedre B feil innen 1 mnd. Utbedre C feil innen 3. mnd. Vurdere behov for større vedlikehold og utskifting, og melde fra til driftsledelsen om behov
Anleggstype	Visuelt ettersyn	Funksjons- ettersyn	Årskontroll																																	
Skoler / nærmiljøparker	ukentlig	Hver 3. mnd	Årlig, okt-apr																																	
Barnehager	ukentlig	Hver 3. mnd	Årlig, okt-apr																																	
Kvartalslekeplass	månedlig	Hver 3. mnd	Årlig, okt-apr																																	
Balløkker m/ idrettsutstyr	månedlig	Hver 3. mnd	Årlig, okt-apr																																	
Sandlekeplass	månedlig	Hver 3. mnd	Årlig, okt-apr																																	
Gapahuker / lavvoer m/ tilh. anlegg	månedlig		Årlig, okt-apr																																	
Ved visuelt ettersyn	Ved funksjons- ettersyn	Ved årskontroll																																		
Fjerne glasskår og stein i underlaget. Oppdage farer som følge av hærverk, bruk eller værforhold. Oppdage brukne deler og synlige fundamenter. Melde fra til lekeplass-inspektør ved feil	Utbedre A-feil umiddelbart Utbedre B feil innen 1 mnd. Utbedre C feil innen 3. mnd. Vurdere behov for annet vedlikehold for å ivareta funksjonskrav på området, og iverksette nødvendige tiltak	Utbedre A-feil umiddelbart Utbedre B feil innen 1 mnd. Utbedre C feil innen 3. mnd. Vurdere behov for større vedlikehold og utskifting, og melde fra til driftsledelsen om behov																																		

**Kap. 4.12, ZZ 5; Ettersyn og drift av utstyr, installasjoner og konstruksjoner
Kommunens beskrivelser og rutiner**

Kode	Element	Driftsbeskrivelse
ZZ 5.111	Benker, benk med bord etc.	Møblelement skal alltid være i orden, og framstå som rent og pent, og bruksvennlig. Ødelagte benker, stativer mm. fjernes så snart som mulig. Det gjennomføres årlig rutine for evt. reparasjoner og overflatebehandling.
ZZ 5.122	Plantebeholdere, trebeskyttere, klatrestativer	Utstyrtet skal alltid være i orden, og framstå velholdt Ødelagte stativer, trebeskyttere som vokser inn i stammen mm. fjernes så snart som mulig. Det gjennomføres årlig rutine for ettersyn, med påfølgende reparasjoner og overflatebehandling.
ZZ 5.132	Kunstverk og skulpturer	Kunstverk og skulpturer skal kontrolleres årlig for evet. skader og behov for større vedlikehold. Renhold ved behov.
ZZ 5.199	Stolper, flaggstenger, sykkelstativ mv.	Utstyrtet skal alltid være i orden, og framstå velholdt Ødelagt/skadet utstyr som ikke kan repareres rimelig enkelt på stedet, fjernes så snart som mulig. Det gjennomføres årlig rutine for ettersyn, med påfølgende reparasjoner og overflatebehandling.
ZZ 5.155	Avfallsbeholdere og -containere	Avfallsbeholder skal være i orden, og stå i lodd (rett) Det gjennomføres årlig rutine for vedlikehold, overflatebehandling, mv.
ZZ 5.162	Informasjonsskilt /tavler	Skilt skal være i orden, med oppdatert informasjon, og framstå velholdt. Oppdatering og overflatebehandling sjekkes årlig, og evt. tiltak iverksettes. Tagging og evt. reparasjoner etter skade/hærverk utføres løpende. Behov for utskiftinger av stativ, vurderes i årlig arbeidsplan
ZZ 5171-5173	Utstyr for vannaktivitet, badebrygger, stupebrett, bøyer, ramper etc.	Utstyr skal være i orden og framstå velholdt, og skal være montert/operativt fra <u>1. juni</u> . Utstyr for lek og aktivitet har visuell kontroll ukentlig i badesesongen, med funksjonsettersyn 1 gang ved sesongstart, og 1 gang ca midtveis i sesongen. Farlige feil repareres omgående. Behov for utskiftinger og større vedlikehold vurderes i årlig arbeidsplan.
ZZ 5.211-5212	Gjerder og rekkverk	Gjerder skal være i orden og framstå velholdt, der disse er eksponert mot publikum. Skader på gjerder repareres normalt i vinterhalvåret, etter rutinemessig kontroll. Skade eller feil som medfører stor sikkerhetsrisiko for publikum, skal repareres omgående. Behov for større utskiftinger vurderes i årlig arbeidsplan.

ZZ 5.231-5234	Porter, veibommer, sluser	<p>Porter og bommer, med evt. tilbehør, skal være i orden og framstå velholdt.</p> <p>Bommer skal alltid være låst, også i åpen posisjon</p> <p>Overflatebehandling: Årlig kontroll og evt. tiltak. Funksjonsfeil, tagging og evt. andre skader repareres fortløpende.</p> <p>Behov for utskiftinger vurderes i årlig arbeidsplan</p>
ZZ 5.243	Overvannsanlegg, stikkrenner, sluk mv.	Anlegg skal kontrolleres og eventuelt rengjøres/tømmes en gang pr. år, normalt tidlig høst, eventuelt i tillegg ved innmeldt behov.
ZZ 5.251 og 5.299	Vanningsanlegg, snøproduksjonsanlegg, inkl. hydranter og tilleggsutstyr	<p>Anleggene skal kontrolleres i god tid før aktuell sesongstart, og reparasjoner utføres fortløpende.</p> <p>Etter sesongen skal anleggene kontrolleres, forberedes på vinteren med bl. a. tømming og evet dekking/avstengning.</p> <p>Vannmålere leses av og verdier meldes til ingeniørvesenet.</p>
ZZ 5.271	Belysning i parker, aktivitetsanlegg og friluftsområder	<p>Belysning skal være i orden og framstå velholdt. Kontroll og tiltak etter følgende frekvens:</p> <p><u>I sentrumsområdet:</u> Det gjennomføres månedlig kontroll, august -mai, og mindre skader og lyspæreskift utføres normalt omgående.</p> <p><u>På aktivitetsanlegg og friluftsområder:</u> Det gjennomføres hovedkontroll august-september, og supplerende sjekk av anlegget min. 3 ganger i påfølgende vintersesong. Mindre skader og lyspæreskift utføres normalt omgående.</p> <p>Skade eller feil som medfører sikkerhetsrisiko for publikum, skal repareres omgående.</p> <p>Behov for større reparasjoner vurderes i årlig arbeidsplan.</p>
ZZ 5.299	Toalett på friluftsområder -Gjelder normalt friluftstolett med tett tank.	<p>Toalett skal framstå som rent og i orden, og evt. feil eller skader skal repareres omgående.</p> <p>Frekvens og rutiner skal tilpasses anleggets bruk til enhver tid. Toalett rengjøres med høytrykkspyler, evt. Supplert med tradisjonell vask. Toalettpapir monteres. Høytrykkspyling også i nedløpsrør til tanken. Tømming av tank etter behov, men normalt utenfor hovedsesongen.</p> <p>Tagging fjernes omgående</p> <p>Toaletter knytta til badeplasser låses normalt av utenom sesong. Toaletter på viktige helårs friluftsområder kan være åpne hele året.</p> <p>Renholdsrutine og loggføring av renhold er slått opp i toalettet</p>
ZZ 5.399	Brygger, broer, ramper, trapper, lettbygg, skur, lager etc.	<p>Konstruksjonene skal være sikker og framstå velholdt</p> <p>Skader repareres normalt i vinterhalvåret, etter rutinemessig årlig, kontroll.</p> <p>Skade eller feil som medfører stor risiko for publikum, skal repareres omgående.</p> <p>Tagging fjernes omgående</p> <p>Behov for større reparasjoner vurderes i årlig arbeidsplan.</p>

ZZ 5.321-5.324	Murer og kanter	<p>Murer og kanter skal være sikre og framstå velholdt, der disse er eksponert mot publikum.</p> <p>Skader repareres normalt i vinterhalvåret, etter rutinemessig kontroll.</p> <p>Skade eller feil som medfører stor sikkerhetsrisiko for publikum, skal repareres omgående.</p> <p>Behov for større reparasjoner vurderes i årlig arbeidsplan.</p>
ZZ 5.331-5.334	Dammer, bassenger, fontener, kanaler. -Gjelder anlegg i grøntanlegg og bymiljø	<p><u>For basseng og fontener:</u> Bassenger og fontener skal fremstå rene og velholdte i hele brukssesongen.</p> <p>Vedlikeholdsmanual utarbeides for alt teknisk anlegg, med pumper, kloringsanlegg, EI-anlegg og annet utstyr i henhold til leverandørens anvisninger/generelle krav/forskrifter.</p> <p>Vedlikeholdsmanual følges systematisk, med loggføring.</p> <p>Renhold og evet. kloring av anlegg for å sikre vannkvalitet, gjennomføres etter normalkrav/pålegg fra myndighet.</p> <p>Anlegg i sentrum kontrolleres daglig i sommersesongen for evet. glasskår i bassenget eller annen tilgrising eller skade.</p> <p>Det tas årlige stikkprøver av vannkvalitet i alle anlegg som brukes til lek. Dersom vannkvaliteten er utenfor akseptable grenseverdier, skal tiltak iverksettes umiddelbart</p> <p><u>For kanaler:</u> Kanaler skal fremstå ryddige og velholdte, med kvalitet tilpassa omkringliggende anlegg. Det tillates en del tilgroing i vannløpene.</p> <p>Fjerning av krypsiv og annen tilgroing skjer periodisk, normalt når mengden skaper problemer for vannløp eller uesteiske/uhygieniske forhold</p>
ZZ 5.99	Uspesifisert utstyr, konstruksjoner og installasjoner	<p>Drift og vedlikehold skal være i samsvar med:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lover og forskrifter • leverandørens anvisninger eller normalkrav • Intensjonen med anlegg/utstyr • publikums forventninger og behov • Hva som er avtalt internt/eksternt

Kap. 4.13, ZZ 6; Avfallshåndtering Kommunens beskrivelser og rutiner

Kode	Element	Driftsbeskrivelse
ZZ 6.11	Rydding av avfall	<p>Avfall skal ryddes før en starter med andre skjøtselsoppgaver</p> <p>Frekvens og driftssesong følger kvalitetsinndeling av anlegg, tabellene 2.1 og 2.2</p>
ZZ 6.219	Tømming av avfall fra div. beholdere og containere	<p>Ny sekk settes på plass, og løst avfall utenom sekk tas med ved tømming.</p> <p>Beholderene skal rengjøres inn- og utvendig etter behov. Plakater o.l. fjernes ved hver tømming.</p> <p>Frekvens og driftssesong følger kvalitetsinndeling av anlegg, tabellene 2.1 og 2.2</p>

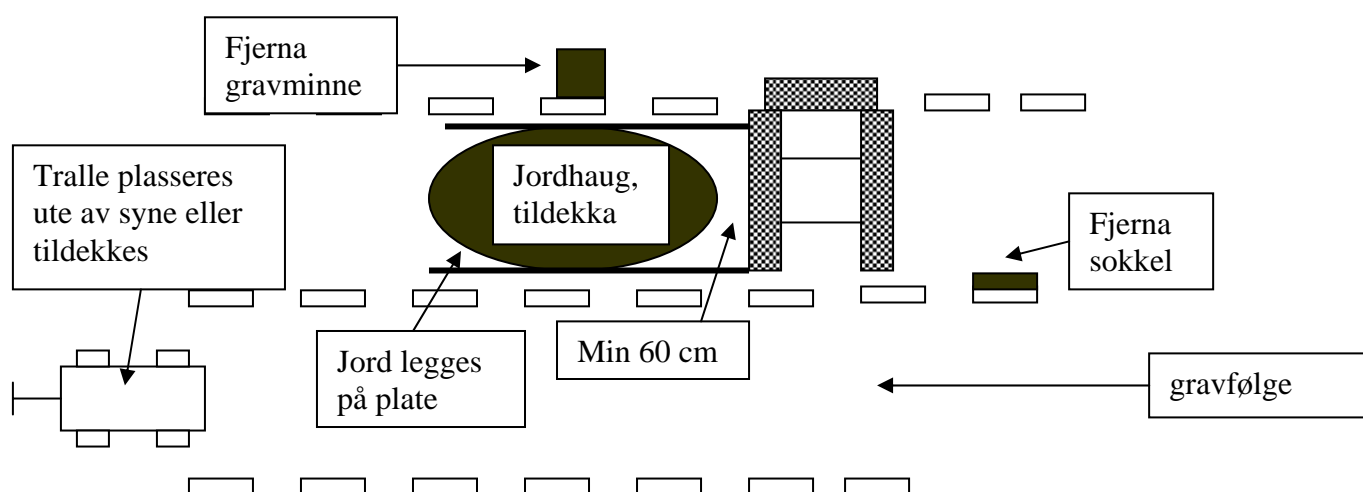
**Kap. 4.14, ZZ 7; Renhold av park og landskapsanlegg
Kommunens beskrivelser og rutiner**

Kode	Element	Driftsbeskrivelse
ZZ 7.99	Renhold av plasser, konstruksjoner og bygninger	Anleggene skal fremstå slik det er beskrevet i kvalitetsinndeling, tabellene 2.1 og 2.2. Dette kan innebære spyling, vask eller feiing med varierende frekvens. Tagging skal fjernes så snart som mulig på alle elementer

Kap 4.15, ZZ 9; Driftsbeskrivelse for gravtjenesten Kommunens beskrivelser og rutiner

Kode	Element	Driftsbeskrivelse
ZZ 9	Rutinen gjelder alle praktiske forhold knytta til gravtjenesten	<p>Prosedyrer og normalkrav:</p> <p><u>Atkomst:</u> Atkomst skal vinterstid brøytes og evt. Strøs. Det skal ryddes plass for nærmeste pårørende inn til gravstedet.</p> <p><u>Graving:</u> Jordhaug skal normalt legges på plate som anvist på skisse under og dekket med grasteppe. Gravstørrelse, normalt 220 x 90 cm.</p> <p>Ved annen gravstørrelse skal mål oppgis</p> <p><u>Gravminne, midlertidig plassering:</u> Disse skal legges til side, normalt som anvist på skissa. Bolt fjernes fra sokkel.</p> <p><u>Tilstøtende graver:</u> Disse skal beskyttes med trelemmer, alt. duk, vinterstid, for å unngå tilgrising eller skader. Søl på avdre graver skal fjernes så snart som mulig.</p> <p><u>Utstyr til senking:</u> Det benyttes tau til senking av kiste.</p> <p><u>Kasse m. sand:</u> Hvis behov plasseres dette slik som anvist i skissa.</p> <p><u>Gjenfylling:</u> Normalt skal gjenfylling starte 30 minutter etter at seremonien er avslutta. Pårørende skal gis beskjed om når gjengraving vil starte. Gjenfylling skal skje varsomt og med respekt.</p> <p><u>Kranser og blomster:</u> Kranser og blomster legges nemsomt på plass etter graving. Fjerning er er privat ansvar.</p> <p><u>Stamping og tilsåing:</u> Dette gjøres så snart klima eller andre forhold tillater det.</p> <p><u>Oppretting:</u> Oppretting av grasarealene skjer løpende når dette kan innpasses i øvrig drift.</p>

Skisse som viser normalsituasjon ved gravlegging:

Ved snø eller andre situasjoner som gjør det vanskelig å følge normalen, skal kirkegårdsforvalter kontaktes og godkjenne løsningen.